

LUNDS TINGSRÄTT
Brottmålsenhet

DOM
2020-10-09
meddelad i
Lund

Mål nr: B 3712-19

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

John RICKARD Amylon, 19581017-3517
Barometergatan 88 Lgh 1402
211 17 Malmö

Offentlig försvarare:
Advokat Karin Schånberg
Lunds advokatbyrå AB
Sandgatan 4 A
223 50 Lund

Åklagare

Kammaråklagare Lisa Åberg
Åklagarmyndigheten
Malmö åklagarkammare
205 90 Malmö

Målsägande

1. Benjamin Bureland Ekholm
Råsundavägen 67 B
169 57 Solna

Målsägandebiträde:
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

2. James Bureland Ekholm
c/o Ekholm
Bällstavägen 242 C
168 57 Bromma

Målsägandebiträde:
Advokat Sofia Björkstén
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 75 221 00 Lund	Tingsrättsplatsen 2	046-16 03 05		måndag - fredag 08:00-16:00
		E-post: b.lunds.tingsratt@dom.se		
		www.lundstingsratt.domstol.se - där information om vår personuppgiftsbehandling finns		

3. Anne-Sofie Ekholm
Bällstavägen 242 C Lgh 1201
168 57 Bromma

Målsägandebiträde:
Advokat Sofia Björksten
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

DOMSLUT

Åtal som den tilltalade frikänns från
Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken
2016-11-03

Ersättning

1. Sofia Björksten får ersättning av staten för arbete som målsägandebiträde med 110 526 kr. Av beloppet avser 65 988 kr arbete, 12 208 kr tidsspillan, 10 225 kr utlägg och 22 105 kr mervärdesskatt.
 2. Karin Schånberg får ersättning av staten med 122 954 kr. Av beloppet avser 95 472 kr arbete, 2 891 kr tidsspillan och 24 591 kr mervärdesskatt.
 3. Staten ska stå för kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet.
-

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat att Rickard Amylon ska dömas för tjänstefel enligt följande gärningspåstående.

Rickard Amylon har den 3 november 2016 i Lund i samband med myndighetsutövning uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att skriva ut Michelle Bureland Ekholm från hennes LVM-placering på behandlingshemmet Lunden trots att det saknades laglig grund för ett sådant beslut då syftet med vården inte var uppnått. I samband med utskrivningen skedde det inte tillräckligt samråd med socialnämnden, vilket fick till följd att det inte fanns någon planering kring Michelle Bureland Ekholms fortsatta vård vid tidpunkten för utskrivningen. Dagen efter utskrivningen, den 4 november 2016, avled Michelle Bureland Ekholm till följd av läkemedelsförgiftning.

Lagrum: 20 kap. 1 § 1 st brottsbalken.

Åklagaren har som ett förtydligande av gärningspåståendet förklarat att tjänstefelet består i det felaktiga utskrivningsbeslutet och att det bristfälliga samrådet ska ses som en försvårande omständighet. Åklagaren har också preciserat att den omständigheten att Michelle Bureland Ekholm avled ska ses som en indikation på att utskrivningsbeslutet var felaktigt och att hon inte gör gällande ett brottspåstående om vållande till annans död.

Tingsrätten har avskilt ett enskilt anspråk som målsägandena riktat mot Statens Institutionsstyrelse att handläggas i den för tvistemål stadgade ordningen. Målsägandena har biträtt åtalet.

DOMSKÄL

Rickard Amylons inställning till brottspåståendena

Rickard Amylon har förnekat att han gjort sig skyldig till tjänstefel. Han erkänner att han skrivit ut Michelle Bureland Ekholm från LVM-hemmet men förnekar att beslutet saknat laglig grund. Skulle tingsrätten anse att det saknats laglig grund för utskrivningsbeslutet åberopar han bestämmelserna om nöd i 24 kap. 4 § brottsbalken, eftersom syftet med utskrivningen var att rädda Michelle Bureland Ekholms liv.

Utredningen i målet

Åklagaren har åberopat vittnesförhör med enhetschefen vid Bromma Stadsdelsförvaltning Matilda Klintemård, överläkaren vid psykiatri i Lund Marie Asp samt målsägandeförhör med Michelle Bureland Ekholms mamma Ann-Sofie Ekholm. Härutöver har åklagaren åberopat relativt omfattande skriftlig bevisning. Rickard Amylon har å sin sida åberopat vittnesförhör med biträdande institutionschefen vid Lunden Mats Jonsson samt med psykologen Nima Widestedt och därutöver viss skriftlig bevisning. Tingsrätten redogör för bevisningen i den mån det behövs i det följande.

Bakgrund och ram kring händelserna

Av den skriftliga bevisning som presenterats i målet är följande utrett som en ram kring händelsen. Michelle Bureland Ekholm blev omedelbart omhändertagen enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, genom beslut av socialtjänsten, Bromma Stadsdelsförvaltning, den 29 juni 2016. Efter en ansökan från stadsdelsförvaltningen beslutade Förvaltningsrätten i Stockholm den 21 juli 2016 att Michelle Bureland Ekholm skulle beredas vård med stöd av 4 § första stycket 1, 2, 3a, 3b och 3c LVM. Hon placerades på Lundens LVM-hem i Lund dit hon anlände den 14 juli 2016 och där vården bedrevs fram till den 24 oktober 2016. Då beslutade

Lunden, efter samråd med socialtjänsten i Bromma, att Michelle Bureland Ekholm skulle vistas utanför behandlingshemmet för vård i annan form och hon transporterades till K-rehab i Älvkarleby. På kvällen den 25 oktober 2016 fick personal på Lunden meddelande från K-rehab i Älvkarleby att Michelle Bureland Ekholm avvikit. LVM-hemmet beslutade då att avsluta vården i annan form. Sedan Michelle Bureland Ekholm påträffats av polis i Gävle transporterades hon till psykiatriska akutmottagningen i Lund för läkarundersökning. Natten mellan den 1 november 2016 och den 2 november 2016 återfördes hon av polis till LVM-hemmet Lunden. På eftermiddagen den 2 november 2016 fördes hon av polis tillbaka till den psykiatriska akutmottagningen och återfördes till Lunden på kvällen den 2 november 2016. Strax före lunch den 3 november 2016 skrevs Michelle Bureland Ekholm ut från LVM-hemmet genom beslut av Rickard Amylon. Hon transporterades av personal från Lunden till psykiatriska akutmottagningen med en remiss från Rickard Amylon och Lundens konsultläkare Erik Hofvendahl. Sjukvården bedömde att förutsättningar för psykiatrisk tvångsvård inte förelåg men erbjöd Michelle Bureland Ekholm en observationsplats på avdelningen. Michelle Bureland Ekholm lämnade mottagningen. På morgonen den 4 november 2016 omhändertogs hon av polis enligt lagstiftningen om omhändertagande av berusade personer. Senare samma dag avled hon efter att ha påträffats livlös i arresten.

Utgångspunkter för tingsrättens prövning

Det åklagaren har lagt Rickard Amylon till last är att han utan laglig grund skrivit ut Michelle Bureland Ekholm från vården på Lunden. Det är ostridigt att Rickard Amylon i sin egenskap av verksamhetschef hade den formella behörigheten att skriva ut personer som var intagna i tvångsvård. Det åklagaren påstått är alltså att förutsättningarna för utskrivning inte förelåg utifrån en tillämpning av tvångsvårdslagstiftningen om missbruksvård.

Händelseförloppet i sak är till stora delar ostridigt, med undantag av vad som förekommit när det gäller diskussioner mellan dels personal på Lunden och personal på Bromma Stadsdelsnämnd, dels personal på Lunden och personal vid akutintaget vid den psykiatriska kliniken. Åklagaren har åberopat omfattande dokumentation i form av journalutdrag från socialtjänsten, sjukvården och LVM-hemmet samt även olika avvikelseanmälningar och inspektionsbeslut från Inspektionen för Vård och Omsorg.

Det tingsrätten har att bedöma är om Rickard Amylon begått ett tjänstefel utifrån de förutsättningar som förelåg när han fattade beslutet om utskrivning, vilket han själv angett till strax före lunch den 3 november 2016. Det framgår tydligt att vissa journalanteckningar – samt givetvis avvikelserapporter, tillsynsanmälningar m.m. – skett i efterhand när det var känt att Michelle Bureland Ekholm avlidit. Den skriftliga bevisningen måste bedömas utifrån den utgångspunkten.

Tingsrätten kommer i det följande att ta ställning till vad som är utrett beträffande Michelle Bureland Ekholms LVM-vård, vilka lagliga förutsättningar som finns för vård och för upphörande av vården, vad som är utrett om kontakterna kring intagning för psykiatrisk tvångsvård och betydelsen av detta samt slutligen vad som är utrett beträffande samrådet mellan Lunden och socialförvaltningen i Bromma.

Vad är utrett om Michelle Bureland Ekholms vård?

Som redovisats ovan var Michelle Bureland Ekholm placerad på Lundens behandlingshem i Lund sedan den 14 juli 2016. Ann-Sofie Ekholm har berättat att Michelle Bureland Ekholm vantrivdes på Lunden, att Ann-Sofie Ekholm inte såg några framsteg vad gällde hennes motivation till egen vård och att Michelle Bureland Ekholm kände sig begränsad av vårdformen. Hon har också berättat om något tillfälle då Michelle Bureland Ekholm skadat sig själv genom att äta glas och dricka städmedel. Bilden av att Michelle Bureland Ekholm inte trivdes med vistelsen på

Brottmålsenhet

Lunden har bekräftats av vad Nima Widestedt berättat. Denne har tillagt att Michelle Bureland Ekholm hade komplexa problem, som inte enbart bestod av missbruksproblem utan även av psykiska problem samt att hon i princip inte medverkade alls till missbruksvård.

LVM-hemmet beslutade den 14 oktober 2016 om vård i annan form. Inför beslutet skedde enligt vad Matilda Klintemård uppgett samråd med socialförvaltningen i Bromma. Ann-Sofie Ekholm har berättat att hon inför placeringen var orolig eftersom Michelle Bureland Ekholm var bra på att avvika men att hon bedömde att det var bättre för Michelle Bureland Ekholm att vara där än på Lunden. Nima Widestedt har för sin del uppgett att han var skeptisk till om placeringen skulle lyckas. Av journalanteckningarna framgår att Michelle Bureland Ekholm avvek från Älvkarleby den andra vistelsedagen samt att hon återföll i missbruk.

Sedan Michelle Bureland Ekholm påträffats av polis transporterades hon till den psykiatriska akutmottagningen i Lund dit hon anlände tidigt på morgonen den 31 oktober 2016. Av journalanteckningar framgår att hon då var i dåligt psykiskt skick efter att ha missbrukat i fem dygn. Under dagen den 31 oktober 2016 uttryckte hon att hon inte ville åka tillbaka till LVM-hemmet. Något senare samma dag genomförde hon ett försök att hänga sig på sitt rum men upptäcktes genast. Hon var utåtagerande, irriterad och uttryckte att hon ville ha abstinensbehandling. När hon nekades Subutex hotade hon att ta sitt liv.

Den 1 november 2016 på kvällen var Michelle Bureland Ekholm enligt journalanteckningarna aggressiv och utåtagerande mot personalen och trängde sig in i läkemedelsförrådet, vilket ledde till att hon skrevs ut från sjukhuset och transporterades till LVM-hemmet Lunden dit hon anlände med polis kl. 01:15 den 2 november 2016. Hon placerades under tillsyn och senare samma dag på läsbar enhet.

Brottmålsenhet

Kl. 16.25 den 2 november 2016 larmades personal sedan Michelle Bureland Ekholm stoppat en tampong och toalettpapper i halsen. Hon fördes åter till den psykiatriska akutkliniken dit hon enligt deras journal anlände ca. kl. 19.00. Hon begärde abstinensbehandling men nekades detta och bedömdes inte så försämrad att det förelåg förutsättningar för sluten psykiatrisk tvångsvård. Vid beskedet blev Michelle Bureland Ekholm arg och kastade bl.a. en dator i golvet. Hon återfördes till Lunden samma kväll.

Rickard Amylon har berättat att när han anlände till arbetet på morgonen den 3 november 2016 fick han beskedet att det varit en stökig natt där Michelle Bureland Ekholm vid flera tillfällen försökt skada sig själv, bl.a. genom att dunka huvudet i väggen och skära sig med bitar från en plastkopp. Mats Jonsson har bekräftat Rickard Amylons uppgifter och lagt till att Michelle Bureland Ekholm stod under ständig tillsyn samt att hon under morgonen och förmiddagen fortsatte att vara våldsam mot sig själv och mot personal. Rickard Amylon har uppgett att han under dagen fick besked att fyra behandlingsassistenter samtidigt försökte få till stånd en behandlingssituation utan att lyckas samt att han fick besked att hans personal var slutkörd och att han var av åsikten att situationen var akut.

Av journalanteckningarna från Lunden framgår att man genomförde ett behandlingskollegium på förmiddagen den 3 november under medverkan av bl.a. Rickad Amylon, Mats Jonsson, konsultläkaren Eric Hofvendahl, Nima Widestedt och avdelningsföreståndaren Mai-Louise Björk. Rickard Amylon har berättat att han normalt inte deltar i sådana kollegier men att de behövde vidta någon sorts åtgärd akut. Av journalanteckningen framgår att såväl Eric Hofvendahl som Nima Widestedt gjorde bedömningen att Michelle Bureland Ekholm inte kunde tillgodogöra sig någon vård som LVM-hemmet hade att erbjuda. De gjorde samtidigt bedömningen att det förelåg en hög risk för fullbordat suicid och att Michelle Bureland Ekholm var i akut behov av sådan psykiatrisk vård som inte kunder erbjudas

på LVM-hemmet. Efter behandlingskollegiet beslutade Rickard Amylon att skriva ut Michelle Bureland Ekholm från LVM-vården.

Vilka lagliga förutsättningar finns det för vårdens upphörande?

Åklagaren har påstått att Rickard Amylons beslut att låta LVM-vården upphöra saknade laglig grund eftersom syftet med vården inte var uppnått.

Enligt 3 § LVM fastslås att tvångsvården ska syfta till att genom behövliga insatser motivera missbrukaren så att han eller hon kan antas vara i stånd till att frivilligt medverka till fortsatt behandling och ta emot stöd för att komma ifrån sitt missbruk. Av 20 § samma lag framgår att tvångsvården ska upphöra så snart syftet med vården är uppnått och senast när vården har pågått i sex månader.

Enligt åklagarens och målsägandenas uppfattning följer det av lagstiftningen att LVM-vård endast kan upphöra om missbrukaren är tillräckligt motiverad att frivilligt fortsätta med missbruksbehandling eller då vården pågått i sex månader. Rickard Amylon å sin sida har gjort gällande att det fanns förutsättningar att låta LVM-vården upphöra eftersom det var klarlagt att fortsatt vård på Lunden inte skulle leda till det angivna syftet, att alla vårdmöjligheter var uttömda samt att Michelle Bureland Ekholm inte var mottaglig för motiverande behandling.

Enligt tingsrättens uppfattning är det närmast uppenbart att Michelle Bureland Ekholm vid tidpunkten då LVM-vården avslutades inte var motiverad att frivilligt medverka till fortsatt behandling och ta emot stöd för att komma ifrån sitt missbruk. Inte minst visas detta av att Michelle Bureland Ekholm direkt när hon lämnade Lunden för vård i annan form i Älvkarleby återföll i missbruk. Samtidigt finns det ingen anledning att ifrågasätta den bedömning Rickard Amylon och övriga deltagare i behandlingskonferensen på Lunden gjorde, nämligen att Michelle Bureland Ekholm inte var mottaglig för några vårdinsatser som kunde erbjudas inom ramen för vård

enligt LVM. Uppfattningen att LVM-vården vid Lunden inte fungerade tillfredsställande för att motivera Michelle Bureland Ekholm stöds även av vad Ann-Sofie Ekholm berättat. Frågan är då om det legat inom de lagliga möjligheterna att av det skälet avsluta vården enligt LVM.

Möjligheten till missbruksvård genom tvång infördes i början av 1980-talet genom lagen (1981:1243) om vård av missbrukare i vissa fall. Den lagstiftningen ersattes i slutet av 1980-talet av nuvarande lagstiftning. Tvångslagstiftningen är ett undantag från den grundläggande principen att missbruksvård är frivillig (se t.ex. prop. 1987/88:147 s. 38). Lagstiftningen innebär att samhället har en skyldighet att ingripa om förutsättningarna för tvångsvård är uppfyllda, vilket uttrycks som att tvångsvård ska beslutas. Dessa förutsättningar är, utöver att någon till följd av ett fortgående missbruk av vissa substanser är i behov av vård som inte kan tillgodoses genom socialtjänsten för att komma ifrån sitt missbruk, att missbrukaren till följd av missbruket utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller sin omgivning, jfr 4 § LVM.

I förutsättningarna för att besluta om tvångsvård ligger alltså att situationen för missbrukaren på ett eller annat sätt ska vara närmast akut. Samtidigt präglas lagstiftningen av att syftet är att motivera missbrukaren att frivilligt få behandling och att vistelse under tvång inte får fortgå längre än nödvändigt. Det främsta motivet till förlängning av den maximala tid som tvångsvård får bedrivas till sex månader angavs i förarbetsuttalandena till möjligheten till utslussning i andra vårdformer. Utgångspunkten var att vårdtiden på LVM-hem ofta kan göras relativt kort (se a. prop. s. 70 ff.).

Åklagarens påstående måste förstås på det sättet att om missbrukaren inte förmås att bli motiverad under vårdtiden så måste denna fortgå så länge som den får fortsätta, dvs. i sex månader. Konsekvensen av en sådan ståndpunkt är att vården skulle behöva

fortsätta även när det akuta tillståndet är brutet, trots att fortsatt vård inte skulle bidra till att syftet med vården uppfylls. Ett sådant synsätt skulle innebära en ren förvaring av missbrukaren och enligt tingsrättens uppfattning helt strida mot den grundläggande behandlingstanken i LVM-lagstiftningen. En annan sak är att ett sådant ställningstagande måste vara ordentligt underbyggt och att den akuta situationen som föranlett tvångsvården inte kvarstår.

Tingsrättens slutsats är att det typiskt sett finns ett lagligt utrymme för en verksamhetschef att avsluta en LVM-vård även om klienten inte är motiverad att själv ta emot missbruksbehandling och trots att sex månaders vårdtid inte löpt ut. Tingsrätten återkommer till frågan om samråd med socialtjänsten men noterar redan nu i den delen att det av Matilda Klintemårds journalanteckning och vittnesmål framgår att socialnämnden instämde i Lundens bedömning att fortsatt LVM-vård där inte var en framkomlig väg för Michelle Bureland Ekholm.

De riktlinjer för LVM-vård som åklagaren hänvisat till och som innebär att en klients uppträdande inte *enbart* får ligga tillgrund för utskrivning samt att en klient inte får skrivas ut *enbart* med hänvisning till att institutionen inte når framgång i arbetet med att motivera klienten till fortsatt vård i frivillig form (tingsrättens kursiveringar) talar snarast just för att en helhetsbedömning av vårdbehovet måste ske, vilket inte motsäger att vården kan upphöra om fortsatt vård inte skulle bidra till att syftet med vården uppfylls.

Åklagaren har även framhållit att Inspektionen för Vård och Omsorg i sin prövning konstaterat att Lunden felaktigt skrivit ut Michelle Bureland Ekholm. Av IVO:s beslut framgår att skälet bakom den bedömningen har varit att det saknats godtagbara skäl för ställningstagandet samt att inspektionen uppfattat att skälet till utskrivningen varit att uppdraget till att motivera till en placering i öppnare former inte har gått att genomföra samtidigt som det finns en bedömning av att det föreligger ett fortsatt behandlingsbehov för missbruk. Av vad som framkommit vid tingsrätten följer

emellertid att skälet till utskrivning inte endast har varit hur Michelle Bureland Ekholm förhållit sig till vård i öppnare former utan snarare att den erbjudna vården på Lunden inte var verksam. IVO:s bedömning ger således inte stöd för åklagarens tolkning av utskrivningsbestämmelserna.

Med utgångspunkt i tingsrättens bedömning att Rickard Amylon har haft en laglig grund för att fatta beslutet att skriva ut Michelle Bureland Ekholm har Rickard Amylon haft att göra sådana bedömningar som krävs för beslutet. Det rättsliga utrymmet för att anse att sådana bedömningar ska falla under straffrättsligt ansvar som tjänstefel är mycket begränsat. Eftersom åklagarens påstående innefattar att Rickard Amylon åsidosatt vad som gällde för uppgiften finns det dock anledning att beröra vad åklagaren påstått om förutsättningarna för beslutet, inklusive vad avser samrådet med psykiatrik och samrådet med socialförvaltningen i Bromma.

De grundläggande förutsättningarna för beslutet om utskrivning

Michelle Bureland Ekholm hade vårdats med stöd av LVM på behandlingshemmet Lunden under relativt lång tid och vården innefattade även ett försök till vård i annan form. Även om hon återfallit i missbruk finns det enligt vad utredningen i målet visar inget som talar för att ett fortgående missbruk vid utskrivningstillfället gjort att hon varit i en sådan akut missbrukssituation som fanns när vården påbörjades. Enligt tingsrättens uppfattning hade vården bedrivits under så lång tid att vårdgivaren kunde göra ett grundat ställningstagande i frågan om fortsatt LVM-vård skulle kunna leda till att syftet med vården uppfylldes.

Sambandet mellan LVM och LPT

Samtidigt som Rickard Amylon uppgett att skälet bakom utskrivningen varit att vårdmöjligheterna på Lunden var uttömda har han också uppgett att situationen var mycket pressad eftersom Michelle Bureland Ekholm, enligt hans uppfattning, var i behov av akut psykiatrisk hjälp som inte kunde erbjudas på Lunden. Han har också berättat att han fick uppgiften från sin personal om att den psykiatriska kliniken hade

Brottmålsenhet

ställt som villkor för att Michelle Bureland Ekholm skulle beredas vård enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT, att LVM-vården upphörde. Han har vidare berättat att han aldrig ställts inför ett sådant villkor förut men att han inte ifrågasatte det i den uppkomna situationen. Han har också sagt att om han inte hade ställts inför det villkoret hade han inte skrivit ut Michelle Bureland Ekholm från LVM-vården.

Nima Widestedt har uppgett att han i kontakter med dels en sköterska, dels med överläkaren Marie Asp fått beskedet att en förutsättning för att Michelle Bureland Ekholm skulle kunna beredas sluten psykiatrisk tvångsvård var att hon inte hade någon LVM-placering. Han har tillagt att det enligt hans uppfattning var vanligt att Lunden diskuterade praktiska placeringsfrågor med den psykiatriska akutkliniken och att platsbrist var vanligt förekommande och ofta föremål för diskussion.

Marie Asp har berättat att hon hade samtal med Nima Widestedt om att man på LVM-hemmet redan bestämt eller hade för avsikt att låta LVM-vården upphöra och att man ville att Michelle Bureland Ekholm skulle bedömas på akutmottagningen. Hon gav då besked att hon behövde veta Michelle Bureland Ekholms juridiska status när hon kom in, dvs. om hon var föremål för LVM-vård eller inte. Hon har inte sagt att det krävdes att LVM-vården var avslutad som ett villkor för LPT-vård. Hon har inte heller sagt att man kommer att ta in Michelle Bureland Ekholm på ett vårdintyg – den bedömningen går inte att göra på förhand.

Tingsrätten konstaterar följande. Nima Widestedt har bekräftat att han uppgett för Rickard Amylon att ett villkor som psykiatrin ställt upp för att ta emot Michelle Bureland Ekholm var att LVM-vården hade upphört. Åklagaren har å sin sida hänvisat till att ett sådant villkor inte är i överensstämmelse med lagstiftningen, varför det inte är troligt att Marie Asp eller någon annan ställt upp ett sådant villkor.

Det framgår redan av ordalydelsen i 4 § LVM att ett beslut om sådan tvångsvård inte hindras av ett beslut om LPT. Man kan således tvångsvårdas parallellt och det finns ingen anledning av formella skäl att upphäva den ena eller andra tvångsåtgärden. Detta stöds också av de riktlinjer åklagaren har hänvisat till av vilka det också framgår att normalt sker kortare vårdinsatser inom slutna psykiatrisk vård med ett bibehållande av LVM-vården. Det anges att det kan finnas skäl att låta LVM-vården upphöra på grund av LPT-vården, men i så fall av det skälet att LVM-vården förlorat sitt syfte eftersom den psykiatriska tvångsvården beräknas pågå under längre tid. Någon sådan situation är inte överhuvudtaget aktuell i det här målet.

Enligt 3 § LPT får slutna psykiatrisk tvångsvård ges endast om patienten lider av en allvarlig psykisk störning och på grund av sitt psykiska tillstånd och sina personliga förhållanden i övrigt har ett oundgängligt behov av psykiatrisk vård, som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom att patienten är intagen på en sjukvårdsinrättning för kvalificerad psykiatrisk dygnetruntvård. Det krävs således två kriterier, dels den allvarliga psykiska störningen, dels ett oundgängligt vårdbehov som inte kan tillgodoses på annat sätt än genom psykiatrisk dygnetruntvård.

Marie Asp har berättat att även om förekomsten av LVM-vård inte är avgörande för LPT-vården kan det vid bedömningen av det oundgängliga vårdbehovet spela roll på så sätt att det är skillnad på att släppa ut någon på gatan och att skicka tillbaka en person till en planerad LVM-vård. Enligt tingsrättens uppfattning är det närmast självklart att lagstiftningen som den är utformad förutsätter sådana överväganden vid bedömningen av vårdbehovet. En slutsats blir då att det oundgängliga vårdbehovet på sjukvårdsinrättning rimligen kan bedömas vara mindre om alternativet är en placering på en slutna LVM-avdelning med tillsyn. Sett i det ljuset är Nima Widstedts påstående om att det ofta förekom diskussioner om placeringar inte anmärkningsvärt utan tvärtom både troligt och alldeles rimligt utifrån lagstiftningens utgångspunkter. Det finns ingen anledning att ifrågasätta att Nima Widstedt lämnat beskedet att en förutsättning för LPT-vård var att LVM-vården upphörde. Att Rickard

Amylon förlitade sig på det beskedet kan då inte heller läggas honom till last som en försummelse.

Såväl Rickard Amylon som Mats Jonsson och Nima Widestedt har berättat att de var närmast övertygade att Michelle Bureland Ekholm skulle beredas vård inom ramen för LPT när hon genom LVM-hemmets försorg transporterades till den psykiatriska akutmottagningen. Av journalanteckningarna från den psykiatriska bedömningen som Oscar Montelius gjort framgår att Michelle Bureland Ekholm - i kontrast till den remiss hon hade med sig från LVM-hemmet - vid undersökningen var lugn, inte hade något önskemål om att avsluta sitt liv och var glad och upprymd eftersom hon inte längre var föremål för missbruksvård genom tvång. Att Michelle Bureland Ekholm var i en sådan sinnesstämning efter det att tvångsvården avslutats bekräftas även av vad Ann-Sofie Ekholm berättat om sitt telefonsamtal med dottern. Tingsrätten konstaterar att med facit i hand är det tydligt att beslutet att upphäva LVM-vården inte ökade förutsättningarna för att Michelle Bureland Ekholm skulle skrivas in med tvång vid den psykiatriska kliniken utan tvärtom minskade förutsättningarna för – och behovet av – en sådan tvångsåtgärd. Att Rickard Amylon inte förutsåg en sådan utveckling kan emellertid enligt tingsrättens uppfattning inte läggas honom till last.

Planering och samråd

Enligt 26 § LVM ska samråd alltid ske mellan Statens institutionsstyrelse och socialnämnden före utskrivning. Åklagaren har påstått att det var ett bristande samråd mellan socialtjänsten i Bromma och LVM-hemmet Lunden men har inte gjort gällande att detta i sig utgör ett tjänstefel om utskrivningsbeslutet skulle anses godtagbart i övrigt utan att det ska ses som en försvårande omständighet för det felaktiga utskrivningsbeslutet. Rickard Amylon har å sin sida uppgett att han inför utskrivningsbeslutet fick beskedet att Lunden hade samrått med socialtjänsten i Bromma och att de instämde i bedömningen att LVM-vården av Michelle Bureland Ekholm kunde upphöra. Han har tillagt att han efter det att han fattade utskrivningsbeslutet fick beskedet att socialtjänsten numera ändrat sig och ansåg att

man skulle avvakta med utskrivningen. Vid beslutstillfället var han tvungen att väga vikten av ett snabbt beslut för att Michelle Bureland Ekholm skulle få psykiatrisk vård mot den omständigheten att det inte fanns någon färdig planering av vården efter utskrivning av Michelle Bureland Ekholm.

Av Matilda Klintemårds journalanteckning från den 3 november 2016 framgår att hon haft kontakt med avdelningsföreståndaren Mai-Louise Björk på Lunden, att hon efter att ha lyssnat på dennas redogörelse höll med om att det inte finns mer att hämta från LVM-vården men att hon ville samtala med handläggare och återkomma i ärendet kl. 12.30 samt att hon när hon återkom fick besked att vården var avslutad.

Tingsrätten konstaterar att Matilda Klintemårds uppgifter om händelseförloppet, som hon bekräftat genom sitt vittnesmål, inte motsäger Rickard Amylons påstående att när han meddelade utskrivningsbeslutet var han av uppfattningen att samråd skett med socialförvaltningen i Bromma.

Med utgångspunkten att tvångsvård enligt LVM inte längre var en framkomlig väg – vilket är den bedömning som Rickard Amylon gjorde och som socialtjänsten enligt sin journalanteckning instämde i – var utgångspunkten rimligen att det skulle göras en planering av andra insatser. Även om det även i denna del med facit i hand kan konstateras att en bättre planering möjligen skulle kunna ha förändrat det fortsatta händelseförloppet kan de överväganden Rickard Amylon gjorde i samrådsfrågan inför beslutet om utskrivning inte anses innebära att han åsidosatt vad som gällt för honom i hans myndighetsutövning.

Den omständigheten att Michelle Bureland Ekholm avled den 4 november 2016

Åklagaren har i sitt gärningspåstående fört fram att den omständigheten att Michelle Bureland Ekholm avled den 4 november 2016 visar att beslutet att skriva ut henne från LVM-vården saknade laglig grund.

Brottmålsenhet

Av den obduktion som genomförts i målet framgår att undersökningsfynden talar för att Michelle Bureland Ekholm avled till följd av en läkemedelsförgiftning med metadon samt att metadon bedöms ha intagits i syfte att erhålla rus, varför undersökningsfynden talar för att dödssättet var en olyckshändelse.

Tingsrätten konstaterar att även mot bakgrund av rättsläkarnas slutsatser - som också stöds av Ann-Sofie Ekholms uppfattning – har de närmare omständigheterna kring hur och varför Michelle Bureland Ekholm intog metadon inte gått att utreda. Med utgångspunkten att Michelle Bureland Ekholm intog drogen i berusningssyfte visar hennes dödsfall inte annat än att hon återfallit i missbruk efter det att LVM-vården upphörde. Detta i sig innebär inte att utskrivningsbeslutet saknade laglig grund.

Sammanfattning

Tingsrätten konstaterar att Michelle Bureland Ekholm skrevs ut från LVM-hemmet sedan man bedömt att vårdmöjligheterna för sådan vård var uttömda. Den bedömningen skedde mot bakgrund av de vårdinsatser som erbjudits Michelle Bureland Ekholm sedan juli 2016, inklusive försöket till vård i annan form i Älvkarleby, samt utifrån hennes agerande och mående efter återkomsten till LVM-hemmet den 2 november 2016. Beslutet föregicks av en konferens där såväl konsulterande läkare som LVM-hemmet Lundens psykolog gjorde samma bedömning. Hon befann sig vad utredningen visar inte i en akut missbrukssituation. Vid sådana förhållanden har utskrivningsbeslutet inte saknat laglig grund. Mot bakgrund av situationen och de uppgifter som förelåg vid beslutstillfället har inte heller Rickard Amylons hantering av kontakterna med psykiatri eller av samrådet med socialtjänsten inneburit att han brustit i vad som ålegat honom vid myndighetsutövning. Åtalet för tjänstefel ska därför ogillas.

LUNDS TINGSRÄTT

DOM

B 3712-19

Brottmålsenhet

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-01)

Överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 30 oktober 2020. Det ska stå i överklagandet att det riktar sig till Hovrätten över Skåne och Blekinge.

På tingsrättens vägnar

Göran Lundahl

I avgörandet har även nämndemän deltagit. Rätten är enig.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.